

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון	— דינים	-	(8x6)	-	48 נקודות
פרק שני	— מחשבה ומוסר	-	(13x4)	-	<u>52 נקודות</u>
	סך הכול	-		-	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.
- ד. הוראות מיוחדות : אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

השאלות

פרק ראשון (48 נקודות)

ענה על שש מן השאלות 1-10.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה - 8 נקודות).

1. הלכות עובדין דחול והכנה משבת לחול

א. "אסור [...] להתקרב לסוף יתחום שבת' כדי להמשיך משם הלאה מיד עם צאת השבת" (פרק י"ד).

"מותר [...] ללכת בשבת לכוון מסוים כדי שבמוצאי שבת יהיו קרובים למקום שצריכים לעשות

מלאכה מסוימת" (פרק ט"ז).

הסבר מדוע אין סתירה בין שתי ההלכות האלו. (3 נקודות)

ב. "שלא יהיה הילוכך של שבת כהילוכך של חול".

איזה "הילוך" נאסר בשבת? ציין מקרה אחד שבו הילוך זה מותר בשבת, ונמק מדוע הוא מותר במקרה

זה. (3 נקודות)

ג. הרוצה לשאול חפץ מחברו בשבת – כיצד ינסח את בקשתו? נמק. (2 נקודות)

2. מלאכת המפשיט ומלאכת המעבד

א. הסבר מהו אב המלאכה "המפשיט". (נקודה אחת)

ב. כתוב באיזה תנאי מותר לפשוט עור בשבת, וציין באיזה מקרה עוברים על איסור בורר אף אם

פושטים את העור בהיתר. (3 נקודות)

ג. על אילו מלאכות עובר המושח נעלי עור במשחה הצובעת אותן? (2 נקודות)

ד. מדוע אין להמליח ירקות בשבת? באיזה אופן מותר להמליח סלט? (2 נקודות)

3. מלאכת הטוחן

א. באילו תנאים מותר לטחון אפילו גידולי קרקע? (2 נקודות)

ב. "מותר לפורר גבישי סוכר אפילו בסכין". הסבר מדוע. (2 נקודות)

ג. האם מותר להסיר בוך שנדבק לנעל? התייחס לשני מצבים. (4 נקודות)

4. הלכות עובדין דחול והכנה משבת לחול

א. "שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול".

איזה "הילוך" נאסר בשבת? ציין שני מקרים שבהם הילוך זה מותר בשבת, ונמק מדוע חז"ל התירו

זאת. (6 נקודות)

ב. הרוצה לשאול חפץ מחברו בשבת – כיצד ינסח את בקשתו? נמק. (2 נקודות)

5. דיני ערב פסח ודין מכירת חמץ

- א. "צריך לשרוף את החמץ ולבטלו".
הסבר מהו ביטול חמץ, וציין עד מתי אפשר לבטלו. (3 נקודות)
- ב. עד מתי אפשר למכור את החמץ לגוי? (2 נקודות)
- ג. על איזה איסור עובר מי שהשאיר בביתו חמץ בפסח? מה דינו של חמץ זה? (3 נקודות)

6. דיני ערב יום כיפור

- א. (1) אדם שחטא כנגד חברו בדיבור ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו – מה עליו לעשות?
(2) אדם שחטא כנגד חברו בממון ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו – מה עליו לעשות?
(4 נקודות)
- ב. האוכל סעודה מפסקת "צריך להוסיף מחול על הקודש". באר דברים אלה. (2 נקודות)
- ג. באיזה מקרה מותר לחזור ולאכול גם אחרי סעודה מפסקת? (2 נקודות)

7. הלכות פורים

- א. באיזה תאריך קוראים את מגילת אסתר בירושלים, ומדוע? (4 נקודות)
- ב. אלו ברכות מברכים לפני קריאת המגילה בבית כנסת, ואלו ברכות מברכים לפני קריאת המגילה בפני נשים בלבד? (4 נקודות)

8. הלכות תרומות ומעשרות

- א. למי צריך לתת תרומה גדולה ותרומת מעשר על פי דין תורה, וכיצד נוהגים היום? (4 נקודות)
- ב. מהי "תרומה טמאה" ומה דינה? (4 נקודות)

9. הלכות שמיטה – הלכות זריעה זמירה וקצירה בשביעית

- א. באיזה אופן מותר לזרוע פרחים? (2 נקודות)
- ב. את מה אסור לזמור מן התורה, ואת מה אסור לזמור מדרבנן? (3 נקודות)
- ג. "אסור לקצור כדרך הקוצרים".
אם קצר כדרך הקוצרים – מהו דינם של הגידולים שקצר? (3 נקודות)

10. דיני ביעור פרות שביעית

- א. מתי יש לבער פרות שביעית? (2 נקודות)
- ב. באיזה אופן מבערים פירות שביעית? (3 נקודות)
- ג. אלו פירות פטורים מדין ביעור? (3 נקודות)

פרק שני – מחשבה ומוסר (52 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 11-16.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה 13 נקודות).

11. פרקי אבות, פרק ב'

א. "רבי שמעון אומר: הווי זהיר בקריאת שמע, וכשאתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע..." (משנה י"ג)

(1) לפי ברטנורה, מהי הזהירות הנדרשת בקריאת שמע? (2 נקודות)

(2) על פי ברטנורה, כתוב שני הסברים לדברי המשנה "אל תעש תפילתך קבע". (6 נקודות)

ב. "ואל תהי רשע בפני עצמך" (משנה י"ג)?

על פי ברטנורה, כתוב שני הסברים לדברי המשנה האלה. (5 נקודות)

12. רבינו בחיי, חובות הלבבות, שער התשובה פרקים ג'-ד'

א. "התשובה מתאפשרת לאדם רק אם ברורים לו תחילה שבעת הדברים דלהלן....

הדבר הרביעי הוא שידע כי החטא שהוא עשה שמור לו ונכתב בספר עוונותיו...

הדבר השישי הוא שיעשה לעצמו חשבון נפש כמה טובות הבורא עשה עמו מעודו עד היום הזה".

הסבר כיצד הדבר הרביעי והדבר השישי מעוררים את האדם לשוב בתשובה. (5 נקודות)

ב. ציין את ארבעת עקרונות היסוד של התשובה על פי רבינו בחיי, והסבר שניים מהם. (8 נקודות)

13. מסילת ישרים, פרק א'

א. "כללו של דבר, האדם לא נברא בעבור מצבו בעולם הזה, אלא בעבור מצבו בעולם הבא".

הסבר דברים אלה של רמח"ל, והבא אחד הדימויים בחז"ל המוכיחים זאת. (3 נקודות)

ב. לפי רמח"ל, מה תפקידן של ההנאות בעולם הזה בהשגת מטרתו בעולם? (3 נקודות)

ג. "משל למה הדבר דומה? לעירוני שנשא בת מלך, אם יביא לה כל מה שבעולם אינם חשובים לה כלום, שהיא בת מלך".

כתוב את הנמשל של משל זה. (3 נקודות)

ד. לפי רמח"ל, כתוב טיעון נוסף לכך, שלא יתכן שהאדם נברא בשביל ממצבו בעולם הזה. (4 נקודות)

14. רמב"ן, "ועשית הישר והטוב"

א. הסבר את הפשט לצווי בפסוק. (3 נקודות)

ב. לפי הדרש, צווי זה הוא אחת מן המצוות ה"כוללות".

(1) הסבר את הדרש למלים "ועשית הישר והטוב". וציין לפי הדרש מדוע צווי כולל זה נצרך.

(4 נקודות)

(2) מהו דינא דבר מצרא, וכיצד דין זה מתקשר להסבר הפס' לפי הדרש? (3 נקודות)

(3) ציין הנהגה נוספת כדוגמה לעשיית הישר והטוב לפי הדרש. (3 נקודות)

15. ספר החינוך, מצות שמיטת קרקעות

- א. "והשביעית תשמטנה ונטשתה" – הסבר צווי זה. (3 נקודות)
- ב. במה דומה שורש מצות השמיטה לשורש מצות השבת? (4 נקודות)
- ג. מה הם שני הטעמים הנוספים למצות השמיטה, לפי בעל ספר החינוך? (6 נקודות)

16. הרב חיים שמואלביץ, שיחות מוסר, הכרת הטוב

- א. בחר בשניים מהפסוקים 1-3 וכתוב מה לומדים מכל פסוק על מידת הכרת הטוב שחייב בה האדם:
- (1) "ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן" (בראשית ל"ד, י"ד)
- (2) "וישמע ראובן" (שם, שם, כ"א)
- (3) "איש מצרי הצילנו" (שמות ב, י"ט)
- (8 נקודות)
- ב. כיצד הרב שמואלביץ קושר בין אמרתו של רבי שמעון "הלווה ואינו משלם" ובין הכרת הטוב? (5 נקודות)

בהצלחה

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל

אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משדר החינוך